

نوشیدنی «استاندارد» الکلی در ایران وجود ندارد

«باید به خانواده‌ها هشدار بدهیم که هیچ مشروب الکلی استاندارد
حتی اگر پلمب شده باشد، در کشور وجود ندارد.»

به گزارش ایسنا، روزنامه شرق نوشت: «مسمومیت ۴۰ نفر بر اثر مصرف
مشروبات الکلی در فسا، مرگ سه نفر در شیراز در پی مسمومیت با
الکل؛ در شهرستان‌های فسا، استهبان و نیریز بالغ بر ۶۰ نفر از
مردم که عمدتاً جوان و نوجوان هستند، به علت مسمومیت با الکل در
بیمارستان‌های این شهرستان‌ها بستری شده‌اند و تعدادی نیز به علت
وخامت حال به بیمارستان‌های نمازی و شهید فقیهی شیراز اعزام
شده‌اند و همچنین مرگ یک همدانی در پی سوء مصرف الکل...» اینها بخشی
از آمار و ارقامی است که از ابتدای سال جاری درباره مسمومیت ناشی
از مصرف الکل منتشر شده است.

آمارها درباره مصرف الکل در ایران ضد و نقیض است. عده‌ای می‌گویند
ایرانی‌ها الگوی مصرف الکل را از روس‌ها و آمریکایی‌ها هم
دزدیده‌اند. مطابق با آماری که در سال ۲۰۱۵ منتشر شد، ایران به
لحاظ سرانه مصرف الکل (در سطح ملی) رتبه ۱۶۶ را دارد اما اگر
کسانی را که مطلقاً مشروب نمی‌خورند، از محاسبه کنار بگذاریم،
سرانه مصرف الکل در ایران و بین کسانی که مشروب‌خوار هستند، ۲۵
لیتر در سال است (مردان حدود ۲۷ و زنان حدود ۱۸) و به این ترتیب

ایران در مقام ۱۹ جدول قرار می‌گیرد. همان زمان بررسی‌های انجام شده از سوی کارشناسان معلوم کرد، این آمار می‌گوید در میان جمع مصرف‌کنندگان الکل، ایرانی‌ها از همتایان خود در روسیه و آمریکا الکل بیشتری مصرف می‌کنند. در واقع این آمار فقط به میزان مصرف الکل در میان مصرف‌کنندگان آنها اشاره دارد.

با همه اینها نمی‌توان انکار کرد با توجه به محدودیت شرعی برای مسلمانان در مصرف الکل، جامعه آماری مصرف‌کنندگان الکل نگران کننده به نظر می‌رسد؛ تا جایی که محسن روشن‌پژوه، معاون پیشگیری و اعتیاد سازمان بهزیستی اظهار کرد: هر چند به طور کلی مصرف الکل نسبت به متوسط جهانی در ایران پایین‌تر است، انتظار داشتیم مردم گزارش کمتری از مصرف الکل داشته باشند.

از طرفی با توجه به این که مصرف مشروب سنتی (عرق) در میان ایرانیان رواج بیشتری دارد و همچنین بسیاری از مشروبات بسته‌بندی که به دست مصرف‌کننده می‌رسد، پر شده هستند یا تاریخ مصرف آنها گذشته، بنابراین مسمومیت ناشی از مصرف مشروبات مسموم نیز کم نیست. به صورت کلی نمی‌توان آمار محتومی از مصرف الکل در ایران ارائه کرد. دلیل اصلی این مسئله غیر قانونی بودن مصرف آن است. شاید همین بازار مکاره ناشی از قاچاق بودن الکل است که هر از گاهی خبر مسمومیت ناشی از الکل و مرگ مردم را مخابره می‌کند. تا به حال کرمانشاه، هرمزگان، همدان، تهران، اصفهان، شیراز و... در این خبرها در صدر قرار داشته‌اند.

دکتر محمدرضا قدیرزاده، کارشناس مطالعات اعتیاد مرکز تحقیقات سازمان پزشکی قانونی، در گفت‌وگو با «شرق» درباره بالاترین آمار مصرف الکل در شهرهای ایران عنوان کرد: «ما اصلاً چیزی به اسم آمار مصرف الکل در پزشکی قانونی نداریم. چیزی که وجود دارد، حتی در وزارت بهداشت هم به این صورت است که چند کار و پژوهش میدانی در این زمینه انجام شده است. البته در بیشتر موارد نام تهران به عنوان شهر پرمصرف الکل درج می‌شود. تهران با توجه به میزان جمعیتی که در آن زندگی می‌کند و مهاجرپذیر بودن آن، قاعدتاً مصرف بالاتری دارد اما به صورت کلی در شهرهای بزرگ و صنعتی آمار مصرف الکل بالاتر است.»

وی همچنین در پاسخ به این سؤال که آیا با تیتراهایی نظیر آمارهای نگران‌کننده مصرف الکل در ایران موافق است، تصریح کرد: «استناد ما به آمار سازمان بهداشت جهانی است و مطابق این آمار وضعیت ما در

مصرف الکل در میان دیگر کشورهای خاورمیانه کمتر است. یعنی ما نمیتوانیم بگوییم در مصرف الکل آمار خیلی بالایی داریم، بلکه نسبت به کشورهای هم‌جوار آمار ما نسبتاً پایین است.»

قدیرزاده همچنین با تأیید این مطلب که بخشی از مصرف‌کنندگان الکل به علت ترک مواد مخدری مانند شیشه سراغ الکل رفته‌اند، افزود: «یکی از مشکلات ما این است که در بحث اطلاع‌رسانی درمان ضعف داریم. افرادی که معتاد به مواد مخدر هستند، به جای مراجعه به افراد متبحر در عرصه ترک اعتیاد، معمولاً اطلاعات خود را از فردی که مصرف‌کننده است، می‌گیرند. به عنوان مثال پیش از این مصاحبه بیماری داشتم که برای ترک هروئین سراغ مصرف شیشه رفته بود. دلیل این کارش را هم این گونه عنوان کرد: دوستش به او گفته بود اگر می‌خواهی هروئین در بدنت از بین برود، باید شیشه مصرف کنی. در چنین شرایطی نه تنها مشکل هروئین فرد حل نمی‌شود، بلکه مشکلی هم به مشکلات وی اضافه می‌شود.»

این متخصص اعتیاد افزود: «ما الان در بحث مرگ‌های ناشی از الکل چند تقسیم‌بندی داریم. یکی مصرف مزمن الکل است. یعنی فردی که معتاد به الکل است و دچار عوارض جسمی ناشی از مصرف الکل می‌شود. بر فرض فرد دچار هیپاتیت و سیروز کبدی می‌شود و فوت می‌کند. یک سری از مرگ‌ها ناشی از مصرف مشروبات الکلی با دوز بالا است، یعنی فرد اتانول با دوز بالا مصرف می‌کند که باعث وقفه تنفسی و مرگ می‌شود. دسته سوم کسانی هستند که مشروبات الکلی خورده‌اند و به دلیل استاندارد نبودن تهیه آن علاوه بر اتانول مقداری هم متانول یا الکل چوب مخلوط مشروب شده. در واقع در پروسه تولید مقداری متانول مخلوط شده. متانول منجر به مسمومیت در افرادی می‌شود که آن را مصرف می‌کنند. عوارض مصرف این نوع از الکل در برخی مواقع کوری و مرگ است. دسته‌بندی دیگر مربوط به افرادی است که الکل را هم‌زمان با مخدر دیگری مصرف می‌کنند، مثلاً فرد الکل را با تریاک یا ترامادول و متادون مصرف کرده است و همین هم‌زمانی مصرف چند ماده منجر به وقفه تنفس و مرگ آنها می‌شود و نمونه بارز این اتفاق یکی از چهره‌هایی است که سال گذشته درگذشت. آن فرد هم‌زمان با مصرف الکل، متادون و ترامادول را نیز مصرف کرده بود.»

مشاور رئیس سازمان پزشکی قانونی کشور در ادامه در پاسخ به این سؤال که به چه دلیل در یک برهه زمانی میزان مصرف الکل مسموم در یکی از شهرها بالا می‌رود، تصریح کرد: «در کشور ما تولید، توزیع و مصرف مواد مخدر طبق قانون و شرع ممنوع است، در نتیجه افراد برای

این که بتوانند مشروبات الکلی را تهیه کنند، از راه‌های غیر قانونی اقدام می‌کنند. عده‌ای هم این مشروبات الکلی را به صورت زیرزمینی تهیه می‌کنند. از جایی که خیلی از این افراد نحوه تهیه درست مشروب را بلد نیستند و پروسه تولیدشان استاندارد نیست، هم‌زمان که فرد در حال تولید اتانول است، متانول نیز تولید می‌شود و همان باعث می‌شود فرد وقتی الکل را در اختیار مردم قرار می‌دهد، منجر به مسمومیت با متانول به صورت گسترده شود. همان اتفاقی که چند سال پیش در رفسنجان منجر به فوت چندین نفر شد یا اتفاقی که در سیرجان افتاد و صد نفر مسموم شدند یا اتفاقی که اخیراً در شهرستان نیریز فارس افتاد و منجر به فوت سه نفر شد.»

قدیرزاده افزود: «آن چیزی که ما می‌بینیم و متأسفانه ممکن است حتی در شهرهای دیگر هم رواج پیدا کند، همین توزیع مشروبات الکلی تقلبی یا دست‌ساز است. در این نوع مشروبات متانول وجود دارد. متأسفانه این را هم باید بگویم که در مشروبات الکلی که کشف می‌شود و برای تجزیه به سازمان پزشکی قانونی سپرده می‌شود، در ۱۵ درصد مواد علاوه بر اتانول ماده دیگری نیز در میان آنها هست. مثلاً دیده‌ایم به این مشروبات ترامادول اضافه کرده‌اند و بعضی اوقات به آنها لورازپام و دیازپام نیز اضافه شده است و متأسفانه ما هر روزه در مشروبات الکلی کشف شده، گزارش وجود متانول را نیز داریم.»

این متخصص حوزه اعتیاد در پایان بیان کرد: «باید به خانواده‌ها هشدار بدهیم که هیچ مشروب الکلی استاندارد حتی اگر پلمب شده باشد، در کشور وجود ندارد.»

شیوع مصرف و اختلال الکل در ایران حدود یک درصد است. همچنین استان‌های تهران، البرز، اصفهان، لرستان و کرمانشاه بیشترین مصرف الکل را به خود اختصاص داده و در مقابل بوشهر، سیستان و بلوچستان، چهارمحال و بختیاری و مرکزی نیز بر اساس آمارهای سال ۱۳۹۰ کمترین مصرف را در حوزه الکل دارند.»